

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2010 rd

Regeringens proposition om godkännande av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Cariforum-staterna, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2010 en proposition om godkännande av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Cariforum-staterna, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen (RP 142/2010 rd) till utrikesutskottet för

beredning. Utskottet har tidigare behandlat ärendet i utlåtande UtUU 5/2008 rd.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Timo Olkkonen, lagstiftningssekreterare Taru Kuosmanen och kommersiell sekreterare Kristiina Kauppinen, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i oktober 2008 undertecknade avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Cariforum-staterna, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Det är fråga om ett avtal med delad behörighet, vars bestämmelser delvis hör till medlemsstaternas och delvis till unionens behörighet.

Cariforum-staterna omfattar Antigua och Barbuda, Samväldet Bahamas, Barbados, Belize, Samväldet Dominica, Dominikanska republiken, Grenada, Republiken Guyana, Republiken

Haiti, Jamaica, Saint Kitts och Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent och Grenadinerna, Republiken Surinam samt Republiken Trinidad och Tobago.

Avtalet syftar primärt till att upphäva den ställning som mest gynnad nation på marknaden i Europeiska unionen som Cariforum-staterna har enligt det så kallade Cotonou-avtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, som undertecknades 2000 och som reviderades 2005. De handelsordningar som ställningen som mest gynnad nation möjliggör-

de blev nämligen oförenliga med Världshandelsorganisationens regler vid ingången av 2008. Genom avtalet ersätts handelsbestämmelserna i Cotonou-avtalet och liberaliseras handeln stegvis ömsesidigt mellan Cariforum-staterna och Europeiska unionen så som Världshandelsorganisationens regler förutsätter.

Avtalet träder i kraft den första dagen i den månad som följer på den dag då parterna har an-

mält till varandra att de förfaranden som är nödvändiga för avtalets ikraftträdande har slutförts. Till de delar avtalet hör till unionens behörighet tillämpas det provisoriskt i väntan på att det ska träda i kraft. Den lag som ingår i propositionen avses träda i kraft samtidigt med avtalet vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Inledning

Samarbetet mellan staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-staterna) och Europeiska unionen och dess medlemsstater grundar sig på Cotonou-avtalet. Syftet med avtalet är att främja en hållbar utveckling och minska fattigdomen i AVS-staterna. Den särskilda ordningen för marknadstillträde i avtalet upphörde 2007. Därför började man redan 2000 under kommissionens ledning förhandla fram nya avtal om ekonomiskt partnerskap (Economic Partnership Agreements, EPA-avtal) som är förenliga med Världshandelsorganisationen WTO:s förpliktelser. De här avtalen, som ersätter handelsbestämmelserna i Cotonou-avtalet, tar sikte på att gradvis liberalisera handeln mellan EU och AVS-staterna och integrera AVS-staterna i världsekonomin med hänsyn till deras behov att utvecklas. Avtalen lägger samtidigt fast en ram för utvecklingssamarbetet som ska stärka AVS-ländernas kapacitet att bedriva produktion och handel.

Läget i EPA-förhandlingarna

Förhandlingarna om ekonomiskt partnerskap är besvärliga och har inte framskridit planerligt. Det finns sju förhandlingsgrupper. Förutom den västindiska förhandlingsgruppen, dvs. Cariforum, finns det var sin grupp för Centralafrika, Västafrika, staterna i östra och södra Afrika,

Östafrikanska gemenskapen, Södra Afrikas utvecklingsgemenskap och Stillahavsregionen. Det är endast med länderna i den västindiska regionen som man lyckats sluta ett fullödigt EPA-avtal med, alltså det föreliggande avtalet. Med flera andra AVS-stater eller grupper paraferades i slutet av 2007 interimsavtal som en provisorisk lösning.

I september i år försökte rådet för utrikes frågor finna metoder för hur man kunde driva på förhandlingarna. Tidplanen och flexibilitet inom de ramar WTO medger hör till de frågor man försöker nå samförstånd om för att få förhandlingarna att löpa på. Utifrån erhållen utredning anser utskottet det motiverat att förhandlingsläget ombedöms och prioriteringarna i förhandlingarna tydliggörs. Avtalen bör ta större hänsyn till AVS-staternas bräckliga ekonomiska strukturer och skillnaderna mellan dels parterna, dels AVS-staterna och i mån av möjlighet fullt ut utnyttja den flexibilitet WTO-avtalet medger. Utskottet instämmer i regeringens ståndpunkt att EU dessutom bör kunna erbjuda AVS-staterna utvecklingsfinansiering till stöd för handeln och stärka deras kapacitet att uppfylla avtalsförpliktelserna.

Situationen i Cariforum-staterna

I Cariforum-staterna bor det totalt ca 25 miljoner människor. Bnp är snitt 8 687 US-dollar per capita, men skillnaderna i utveckling är stor mellan staterna. De flesta av staterna har en ensidig ekonomisk struktur som bygger på primärpro-

duktion och export av livsmedel, turism och annan service. Av jordbruksprodukterna hör socker, bananer och kaffe till de viktigaste exportprodukterna. Servicenäringen står för 65 procent av bnp i området. Produktionen och livsbetingelserna i östaterna hotas av klimatförändringen och är sårbara vid naturkatastrofer och stigande havsnivåer.

Staterna inom området är beroende av utriekeshandeln. Av exporten går 55 procent till USA medan importen därifrån utgör 38 procent. EU är näst största handelspartner (11 % av exporten och 6 % av importen). Den interna handeln inom området är blygsam och utgör endast ca 6 procent av den totala handeln.

De primära syftena med avtalet

Avtalet syftar till att Cariforum-staterna gradvis och behärskat ska integreras i världsekonomin och fattigdomen minska. Ambitionen är att stärka den ekonomiska tillväxten och produktionskapaciteten och bidra till omstruktureringar i länderna. Cariforum-staternas regionala integration och en stärkt inbördes handel utgör ett starkt element i avtalet. Med ett omfattande avtal, som utöver bestämmelser om liberalisering av handeln också innehåller bestämmelser om bl.a. service, konkurrens, investeringar, offentlig upphandling och immateriell egendom, vill man stärka förutsättningarna för en fungerande marknadsekonomi.

Utvecklingssamarbetet intar en viktig position i avtalet. EU lyfts fram som garant för att Cariforum-staterna får tillräckligt med stöd för att kunna anpassa sig till de förändringar avtalet för med sig och kunna dra nytta av avtalet. Europaparlamentet gav i mars 2009 sitt bifall till avtalet. En rapport till parlamentet lyfter fram tre helheter som påverkar måluppfyllelsen: avtalets effekter för statens tull- och skatteintäkter och det därpå följande behovet av stöd, det direkta behovet av stöd i anknytning till genomförandet av avtalet och stödbehovet hos producenterna i Cariforum-staterna på områden där avtalet kan antas öka importen och konkurrensen. Det är viktigt, menar utskottet, att bevaka dessa helhe-

ter för att de viktigaste målen med avtalet ska nås. Det krävs också ett starkare regionalt samarbete för att EPA-avtalet ska utfalla på önskat sätt.

Ekonomiska och utvecklingsmässiga konsekvenser

Avtalet får inga direkta konsekvenser för den finländska statsbudgeten. Tullarna på import till EU-området har avskaffats redan tidigare genom rådets direktiv (EG) nr 1528/2007. Enligt propositionen väntas handelsbestämmelserna få positiva effekter för finländska företag som redan är eller vill etablera sig i Cariforum-området. Den gradvisa nedtrappningen av tullar i avtalet omfattar vissa för den finländska exporten viktiga produkter inom maskin- och anläggningsindustrin. Men det handlar trots allt inte om några större summor; exempelvis 2008 uppgick Finlands export till området till 131,7 miljoner euro och importen därifrån till 98,6 miljoner euro.

Utskottet understryker vikten av att avtalsparterna inte uppmuntrar till utländska direktinvesteringar genom sänkta nationella krav och försämrade nationella standarder i fråga om miljö, arbetsrätt eller arbetsmiljö, eller genom att luckra upp grundläggande arbetsnormer eller arbetsrättsliga bestämmelser som syftar till att värna om och främja den kulturella mångfalden. En hållbar hantering av naturresurser och miljön hör till de bärande principerna i avtalet.

Parterna medger att undanröjandet av handelshinder enligt avtalet kan utgöra en stor utmaning för Cariforum-staternas jordbruks-, livsmedels- och fiskeproducenter samt konsumenter. För att utmaningarna ska kunna tacklas är det angeläget att det hithörande samrådsförfarandet iakttas och att målen för ett handelsfrämjande utvecklingssamarbete uppnås, menar utskottet.

I såväl Cariforum- som EU-länderna behövs det parlamentarisk bevakning för att kunna avgöra vilka effekter avtalet haft på utvecklingen och rikta in utvecklingsfinansieringen så att den genererar resultat. Den parlamentariska kommit-

té som inrättas genom avtalet på EU-nivå måste bli ett fungerande forum för dialogen mellan Europaparlamentet och Cariforum-staterna.

Behovet av riksdagens samtycke och namnet på avtalet

Avtalet är det första stora avtalet om delad behörighet som utskottet fått för behandling efter att Lissabonfördraget trädde i kraft (den 1 december 2009). Lissabonfördraget påverkar behörighetsfördelningen särskilt när det gäller vissa handelsrelaterade bestämmelser i Cariforum-avtalet, eftersom fördraget breddat unionens exklusiva behörighet inte minst i fråga om investeringar och handel med tjänster. Det är därför bra att behörighetsfördelningen mellan unionen och dess medlemsstater förklaras ingående i propositionen. Det är befogat att tillämpa samma förfarande också framöver för att praxis kring Lissabonfördraget ska utkristalliseras.

Riksdagen ska enligt vedertagen praxis godkänna avtal med delad befogenhet bara till den del bestämmelserna hör till Finlands behörighet (bl.a. GrUU 6/2001 rd, GrUU 31/2001 rd, GrUU 16/2004 rd, GrUU 24/2004 rd, GrUU 48/2004 rd och GrUU 6/2005 rd). Utifrån denna praxis och med hänsyn till hur omfattande protokollets bilagor och protokoll är har regeringen valt att ta

in bara de bilagor och protokoll i propositionen som kan anses innehålla bestämmelser om medlemsstaternas befogenhet och därmed ingå i riksdagens godkännandebefogenhet. De förklaringar som hör samman med avtalet har utelämnats, eftersom de utgör en oavhängig, självständig helhet som klart skiljer sig från övriga delar och saknar förpliktande innehåll (GrUU 18/2002 rd).

I propositionen används samma namn på avtalet som i Europeiska unionens officiella tidning (EUT L289/I/3 30.10.2008). Tekniskt sett är detta motiverat, men den främmande förkortningen (Cariforum) är inte den mest lyckade lösningen ur informations- och klarspråkssynvinkel, anser utskottet.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner det i Bridgetown den 15 oktober 2008 ingångna avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Cariforum-staterna, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, till den del det hör till Finlands behörighet och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 28 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Ilkka Kanerva /saml
Katri Komi /cent
Johannes Koskinen /sd
Annika Lapintie /vänst

Elisabeth Nauclér /sv
Aila Paloniemi /cent
Jutta Urpilainen /sd
Ben Zyskowicz /saml
ers. Krista Kiuru /sd
Juha Korkeaoja /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.